

Bársony István
AZ UTÁNZÓK *

Valahára itt van megint az igazi tavasz, a verőfényes, virágos, az illatos kikelet!

Szól a pacsirta a mezőségen, dalában a teremő Isten dicsérete zeng; felüti fejét a rét füve kicseperedik belőle a rügy s a rügyből a lomb. Apró bogár feléled, megfúrja lassan a föld alatt az útját s kíváncsian kandikál ki a szikkadó por közül, fel az égre, amerről a napsugár gyöngéden meglegyinti.

Itt van a fecske, az ég kedvelt madara, csevegése az életnek a halál fölött kivívott győzelmét hirdeti. A langyos levegőt pillangó aranyos szárnya rezgeti; mintha láthatatlan tündérekék sóhajtoznanának a gally között: meg-megmozdul néha a könnyű falevél. A föld mélységének drágaköveit mintha magához szívna a napsugár: csupa smaragd az erdő zöldje, csupa topáz a mezőn a sok sárga virág. Később majd jön a kék zafír s a piros rubin is; abból lesz a harangvirág, ebből meg a szurkos szárú szegfű. A színek pompája megoszlik egészen a növények bársonyán.

Csak a magas hegyek sűrűségeit nem tudta még életre kelteni a verőfény csókja; a bérceken alszik még a fa, nem nyílik a virág. Az ormok még fehérek s a hómezők színe csak itt-ott fakul. Lejjebb, a hegyek derekán, zúgó habos patakokat sírnak a szakadékok s leküldik omló könnyeiket az aljba, ahol a dombok már lerázták magukról a márciusi hó utolsó maradékát.

A zöld dombok, a szellős ligetek e szép hazájába jertek velem, kis barátaim, onnan való az én mesém, amit most elmondok tinektek.

*

Ragyogó tavaszi nap volt, a levegő csupa cukor, aki beszítta, feléledt, kedvre gyűlt az édességtől. A madarak szebbnél szebb dalokat csattogtak; fényes bogarak zümmögtek a tarka rét fölött. Nem volt egy hang sem a nagy természetben, mely a béke örömét megzavarta volna.

Az állatok mind kikívánczoltak rejtekhelyeikből, csalogatta őket a nap csillogása.

Ahol legtöbb volt a fény s legpajkosabban incselkedett lombbal a szellő, ott jöttek össze, az erdei út partján, a sűrűség szélén.

A gólyának könnyű volt, mert őt úgylis a tóhoz vitte mindennapi útja, de a békának még könnyebb lehetett, mert ő meg éppen bent lakott a vízben. A gyík sem tett nagy utat, neki csak a fatörzsről kellett lefutnia, mely ott korhadt a tó fölött egy kis magaslaton, hol a mókusnak, meg a tücsöknek is tanyája volt. Egy kicsit messzebről jött a nyúl meg az egér. Amaz a völgy bokrai közül barangolt idáig egy pompás puha homokösvényen. Legmesszebről, a hegy sziklái közül, került elő a medve. A vén bundásnak eszébe jutott, hogy az erdő szélén finom sóska nő s egy kis tavaszi zöldséget jött kóstolni kedve.

Véletlenül olyan egyszerre toppantak egymás mellé, hogy az első pillanatban, a medvét kivéve, mindnyáját holtra ijesztette a meglepetés. A béka, cupp! – beugrott a tóba, az egér hirtelen elbújít a száraz levél alá, hanyatt-homlok szökött a nyúl a sűrűségbe, remegve nyúlt végig a fű közt a gyík s odvába osont a mókus. Csak a gólya bámult egy helyben, csudálkozva. Ő meg egy nagy fülesbagoly, amely véletlenül szintén a közelben hallgatózott, nem nagyon félhettek, mert szárnyaik segítségével könnyen menekülhettek a veszedelem elől.

A medve megcsóválta nagy buksi fejét s rákiáltott a menekülőkre:

– Hová futtok, ti gyávák? Hisz nincs veszedelemben a bőrötök! A békát még értem, mert az a hosszúlábú gólya néha nagyon is gorombán bánik vele, de ti, többiek, mitől féltek?

– Ne csudáld, öreg – makogott még mindig szepegve a nyúl –, amennyit engem kergettek életemben, én bizony még álmomban is futok.

– Biz én sem tudom, honnan csap rám a veszedelem – cincogott az egér aggodalmasan pislogva hol a gólya, hol a bagoly felé.

* A lap címdalán elhelyezett, a meséhez tartozó illusztrációt Kiss Lajos (1864-1954) festőművész, grafikus, művészstanár készítette. → http://posalajos.com/pdf/enu_1892_18.pdf

A béka csak két kiülő szeméig bújt ki a vízből s ezt rebegte:

– Ó, bölcs medve, lennél csak olyan kicsi, mint én, majd meglátnám, hogyan állsz szóba a gonosz gólyával!

A gyík meg se mukkant, tőle ez volt a legokosabb; hanem a mókus ágról ágra ugrálva kiabálta:

– Ne dicsekedjél, öreg morgó, hisz' ha a körmöd közé kapnál, azonnal felfalnál!

Egy pillanatig csend volt, csak a tücsök ciripelése hallatszott; ő nem nagyon figyelt az egész komédiára, mert éppen egy új nótán törte a fejét. Végre megint elkezdett dörmögni a medve:

– Ostobák vagytok mind, egymástól riadoztok, pedig megélhetnétek békén egymás mellett. Lássátok: a bölcs ember hogy elfér milliójával a földön s megél valamennyi. Követnünk kéne a példáját; én máris föltettem magamban, hogy ezentúl beérem növényt, legelek, mint a birka, eszem gombát, gyökeret, s ha lesz: málnát, szedret, ősszel meg kimegyek a kukoricaföldekre s meghízom a sárga tengericsöveken, mint egy mangalica. Kényelmesebben ám, mint eddig.

Az állatok összenéztek:

– Nini! Ez nem is olyan bolond, amilyennek látszik.

S valamennyien elkezdtek kiabálni:

– Kövessük a bölcs ember példáját!

De a gólya hirtelen elkomolyodott:

– Hát én hogy élek meg akkor? No hiszen jól járnék, ha minden zabszemet külön kellene hosszú csőrömön végignyelnem! Hamar lesoványodnám.

– No, lássátok – brekegett a béka –, csak neki van rossz szíve, csak neki! Csak neki! Nem akar lemondani a békapecsenyéről.

– Ugyan pajtás – mordult a medve a gólyára –, szedd össze csak az eszedet egy kicsit, hisz segíthetsz magadon. Ott van a tó tele hallal. A hal úgyse közénk való, soha se jön ki a vízből, érd be ezután hallal s mondj le a békáról.

– Jól van – felelt a gólya fejét csóválva –, megpróbálom.

– Tégy fogadást – vartyogott egy nagy kecskebéka –, hogy nem bántasz bennünket!

S a gólya fogadást tett.

– Kövessük a bölcs ember példáját! Tegyük úgy mindent, mint az emberek – sivített, cincogott, ümmögött, makogott, cirpelt, dörmögött, kelepelt megint a sok állat.

S valamennyien nekibátorodva közeledtek egymáshoz.

– Jól van, gyermekek, derék emberek vagytok! – morgott a medve –, csapjon fel mindegyiktek ide a tenyerembe, a jelszó ezután: »mindent úgy, mint az emberek!« Holnap ilyenkor gyertek ide újra, s mondja el kiki az élményeit. Majd meglátjátok, milyen szép dolgok fognak kisülni. Hálásak lesztek ti még jó tanácsomért.

S ezzel szörnyen meglegedve önmagával, befordult az erdei rétre s elkezdte a sóskát legelni.

A többiek még egy ideig sűrögtek-forogtak, azon tanácskozva, hogy miképpen kezdjenek az új élethez. Kikérdezték egymást, hogy tulajdonképpen mit és hogyan cselekszik hát a bölcs ember. Mikor mind azt hitte, hogy no, most már tele van a feje tudással, akkor eloszlottak az örök béke reménységével.

*

Másnap déltájban szépen összekerültek megint, ahogy egymásnak megígérték. Gondolkoz-va jött valamennyi s furcsán sandított a másikára. Egy cseppet sem voltak jókedvűek, de titkolták, mintha szégyellték volna gondolataikat elárulni. A medve is komor volt, komoran ült egy bokorban.

Csendesen, mint egy gyászmenet, vonultak az állatok a medvéhez s alattomban dühös pillantásokat vetettek rá. A medve észrevette őket, s kedvetlen hangon rivallt rájuk:

– Beszéljetek!

Előállott elsőnek a nyúl. A többi ránézett s hangos hahotára fakadt valamennyi. A szegény tapsifülesnek egy nagy puska volt a vállán, csak úgy görnyedt alatta. Szörnyen mulatságos látvány volt az.

– Mit nevettek? – kérdezte a nyúl megütődve. – Én legjobban tudom, hogy a bölcs ember puskával barangol erdőkön-mezőn; tegnap követtem a példáját s úgy barangoltam én is. No hiszen, ugyancsak

elfáradtam. Csak legalább azt tudnám, hogy miért? Amellett még borzasztóan rettegtem folyvást, hogy el talál sülni ez a puska s meglövök valakit. Nekem elég volt ebből a mulatságból.

A medve lesütötte a fejét s hallgatott. Bizonyosan érezte, hogy igaza van a szegény nyúlnek. Némán intett a gólyának, hogy övé a szó.

A gólya féllábon ugrált eléje s keservesen emelgetett a másik lábában egy kosárhálót. Ezt látva még a nyúl is kedvre derült.

– Halljátok-e, én ugyan szépen jártam. Én is láttam, hogy halászik a bölcs ember s tegnap utánoztam. Egész nap a víz partján gunnyasztottam, folyvást emelgetve ezt a hálót, de még egy árva compót se tudtam kifogni. Most majd meghalok, olyan éhes vagyok. De nem állom ki soká.

A béka félelmes aggodással húzódott közelebb a víz partjához s onnan kezdte elmondani a maga mondókáját:

– Minthogy egyebet nem tanulhattam a bölcs embertől, úszónadrágot vettem magamra. Gondoltam, hogy így majd jobban tudok úszni, de bizony csak azt nyertem vele, hogy félakkorát se tudtam a vízben rúgni. A kis Brekeke, a legidősebb fiam lepkehálóval kereste egész nap a szúnyogot, – hiába. Már én csak visszatérek inkább a régi úszónadrágomhoz. Brekeke fiam se ismétli meg, tudom, a tegnapi böjtöt.

A medve mindig mélyebbre hajtotta le a fejét, nagyon röstellte ezt a dolgot. Pedig még ott volt előtte az egér, a hátán ásóval, kapával.

– Tisztelt gyülekezet! – cincogott elkeseredve –, tegnap a bölcs ember példájára egész áldott nap műveltem a földet. Egérné asszony is úgy ásott, mintha napszámos lett volna. Most már megvan művelve egy jókora darab föld, de hát én addig ne egyem, amíg a munkám után nem terem a földem?

S e szavakkal dühösen dobta földre az ásót, meg a kapát.

– Én csak azt tanultam a bölcs embertől – dűnnyögött a mókus –, hogy nem kell fogunkkal törni fel a diót. De rá is csaptam egy párat a körmömre egy ócska kalapáccsal, nem felejttem, amíg élek.

Nagyot ordított erre a medve, már nem tudta tovább kiállani a sok panaszkodást. A gyíkot ki se hallgatta, pedig az is mutogatta már, hogy milyen napernyővel járt-kelt tegnap a bölcs ember példájára.

– Takarodjatok előlem! Esztelenek vagytok! Hát tehetek én róla, hogy mindegyiktek olyasmit lesett el az embertől, aminek nem tudja hasznát venni? Még utóbb nekem tesztek majd szemrehányást: rajtatok nem lehet segíteni!...

A megriadt állatok egy pillanat alatt eltűntek, ki erre, ki arra. A béka az első haragos hangra beugrott a tóba. Jól tette, mert a gólya már eldobta a hálót s mohón kereste a Brekeke családot tekintetével.

Ekkor egy redves fatörzsön elkezdett huhogni a bagoly:

– Dühös vagy, medve, mert magad is koplaltál. Bölcs eszed járása magadon segített a legkevésbé s most az együgyűeket okolod, holott te vitted őket a csávába.

A medve dörmögve húzódott be a bokrok közé s a tó környéken nem hallatszott más nesz, mint vidám ciripelése a tücsöknek, aki százszor és ezerszer ismételte régi nótáját.

(Az Én Újságom, 1892/18.)

www.posalajos.com

www.mesekiraly.com

www.posabacsi.com